

301 CANIMIZI KÖMÜR KARASIYLA DEĞİL UTANCIMIZLA GÖMDÜK!

Ebru AKGÜN YALÇIN

Elektronik Mühendisi
EMO Ankara Şubesi 22. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı
ebru.akgun@emo.org.tr

Merhaba Sevgili Dostlar,
Yeni döneme coşkulu bir merhabayla başlamak isterdik. Ama ne yazık ki Soma'da yaşanan katliam hepimizi derinden etkiledi. Günümüze ve geleceğe olan umutlarımızı 301 canımızla beraber toprağa gömdük. 21. Yüzyılda nasıl olur da bu kadar canımızı birkaç saat içinde kaybedebiliyoruz? Nasıl olur da 3 kuruşluk kâr hırsıyla yüzlerce eve ateş düşürebiliyoruz? İçimiz acıyor, kelimeler boğazımıza düğümleniyor...

6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasası ile ilgili serüvenimiz uzun yıllara dayanıyor. 1865'te Dilaver Paşa Nizamnamesi'yle başlayan ilk yasal düzenleme ve ardından 1869'da yürürlüğe giren Maaddin Nizamnamesi, 1930 yılında çıkarılan Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 1936 yılında yasalaşan 3008 Sayılı İş Kanunu ile devam etmiş olup, 1967 yılında 931 Sayılı ve 1971 yılında 1475 Sayılı İş Kanunu, 2003 yılında yayınlanan 4857 Sayılı İş Kanunu ve nihayetinde sayısız değişikliklerle yayınlanan 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasası... Her birinde işçi sağlığı ve güvenliğine ilişkin değişik hükümler ve yaklaşımlar bulunmaktadır. Yüz yılı aşan bir serüven... Uluslararası boyutuna baktığımızda 1932 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (ILO'ya), 1948'te de Dünya Sağlık

Örgütü'ne (WHO) üye olmuş Türkiye...

Bunları niçin anlatıyorum? Hani son günlerde televizyonlarda boy gösterirken “bunları yaptık, şunları yaptık, önlemleri aldık, mevzuatta yaşam odası yok ama tastamam, süper ultra teknolojik tesislerimiz var, örnek işletmelerimiz var” diyorlar ya... Baktığınız zaman kronolojik olarak çok yol kat etmişiz, evet. Burada yasaların içeriğine girmeyeceğim. Bu konuda gerek Odamızın, gerekse birliğimiz TMMOB'nin sayısız raporu, uyarısı, davası bulunmaktadır. Peki bu kadar yasa yönetmelik içerisinde ne oldu da 301 canımızı kömür karasıyla değil, utancımızla gömdük?

“Özelleştirme ve taşeron uygulamalarıyla özellikle tehlikeli ve çok tehlikeli işler sınıfına giren işyerlerinde bırakın işçi sağlığı ve güvenliği yaklaşımlarını 19. Yüzyıl çalışma koşullarını arar hale geldik. Buralarda çalışanların söz sahibi olmadığı, onların temsilcileri ve sendikalarının işlevsizleştirildiği, Meslek Odalarının uyarılarının dikkate alınmadığı bir çalışma ortamı(!) hüküm sürmekte.”

Yıllardır ülkemizde ve dünyada uygulanan neoliberal politikaların özünde daha fazla kâr, daha fazla kuralsızlık, işçi emeğinin daha fazla değersizleştirilmesi yaşadığımız, gördüğümüz, tespit ettiğimiz olaylarda vucüt bulmaktadır. Özelleştirme ve taşeron uygulamalarıyla özellikle tehlikeli ve çok tehlikeli işler sınıfına giren işyerlerinde bırakın işçi sağlığı ve güvenliği yaklaşımlarını, 19. Yüzyıl çalışma koşullarını arar hale geldik. Buralarda çalışanların söz sahibi olmadığı, onların temsilcileri ve sendikalarının işlevsizleştirildiği, meslek odalarının uyarılarının dikkate alınmadığı bir çalışma ortamı(!) hüküm sürmekte. Soma'da yaşananlardan sonra madende çalışan işçilerin anlatımları bunu fazlasıyla görünür kılmakta. Bırakın

teknik sorumlulukların yerine getirilip getirilmediğini, daha bir vardiyada kaç işçinin çalıştığı bilgisi bile somut olarak kamuoyuna açıklanamamakta. Madende taşeron uygulaması olup olmadığı muğlak bir bilgi olarak ifade edilmekte. Kamunun tonunu 140-150 dolara mal ettiği kömürü 28,30 dolara mal eden işletmenin aradaki tasarrufu (!) işçi maliyetleri, teknoloji yatırımları ve güvenlik önlemlerinden sağlayacağı açık olarak görünürken bunun bedeli çok ağır bir şekilde ödenmiştir.

Denetim mekanizmalarının kamusal yanının zayıflatılması ve sürekli olarak ticari ilişkiler içerisine çekme gayreti ne yazık ki sadece madenlerimizde değil, yarın öbür gün yapı denetim sürecinde olduğu gibi evlerimizin içine kadar girmiş olacaktır. İş güvenliği uzmanlarının işverenlerle kurduğu ilişki, ortak sağlık güvenlik birimlerinin yapılacak işe kâr mantığıyla, işverenin güvenlik unsurlarını maliyet kalemi olarak görme yaklaşımları korkarız daha büyük felaketlere yol açmasın.

Soma'da ve öncesinde gördüğümüz sayısız örnekte olduğu gibi, güvenlik politikalarını sadece mühendisin sorumluluğuna yıkan anlayış, toplumdaki güvenlik kültürünün işletmelere kadar yansımış olması ve en yetkili ağızlardan yaşanan kazaların işin "fitratında" olduğu açıklamaları bizim işçi sağlığı ve güvenliği alanında yaşadığımız en önemli problemlerdendir.

Böylesi keşmekeş haline gelmiş bir alanda yapılması gerekenlerin başında, çalışanların da aktif olarak içinde bulunduğu, sendikaların ve meslek örgütlerini edilgen pozisyonlarından çıkararak bir yaklaşımla, denetim mekanizmalarının sağlıklı bir şekilde yürütülüp gerekli önlemlerin alınması ve uygulamaya konulmasıdır.

2007 yılında Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi'ne TMMOB,

TÜRK-İŞ, DİSK, KESK, TTB tarafından sunulan "Ulusal İş Sağlığı Güvenliği Konseyi"ni oluşturan kurumların, iş sağlığı ve güvenliği alanıyla ilgili istek ve eleştirilerini sıraladıkları, çeşitli konuşmalar ve yazışmalarda istenenlerin gerçekleştirilmesinin tek yolunun, onların

yönetiminde egemen oldukları, idari ve mali yönden bağımsız, demokratik işleyişe sahip bir iş sağlığı ve güvenliği kurumunun kurulması" önerisi güncelliğini korumaktadır.

"Kamusal politikaların hayata geçirilmediği, denetimin ilgili sendikalar, Meslek Odalarının müdahillğine fırsat vermeyen tamamen piyasa ilişkilerine terk edilmiş yapısından kurtarılmadığı, güvenlik kavramının bir kültür olarak ele alınmadığı ve en önemlisi taraf ve özne olan işçilerin karar alma mekanizmalarında yer almadığı yaklaşımların acilen terk edilmesi ile Soma ve benzeri faciaların önüne geçebiliriz."

Kamusal politikaların hayata geçirilmediği, denetimin ilgili sendikalar, Meslek Odalarının müdahillğine fırsat vermeyen tamamen piyasa ilişkilerine terk edilmiş yapısından kurtarılmadığı, güvenlik kavramının bir kültür olarak ele alınmadığı ve en önemlisi taraf ve özne olan işçilerin karar alma mekanizmalarında yer almadığı yaklaşımların acilen terk edilmesi ile Soma ve benzeri faciaların önüne geçebiliriz. Bu anlamda herkesi sorumluğa davet ediyor, özelleştirme ve taşeronlaştırma

politikalarının son bulmasını istiyor, sorumluların bir an önce cezalandırılmasını ve yasa yapımcıların ve uygulayıcılarının sorumlulukları gereği istifa etmelerini talep ediyoruz.

